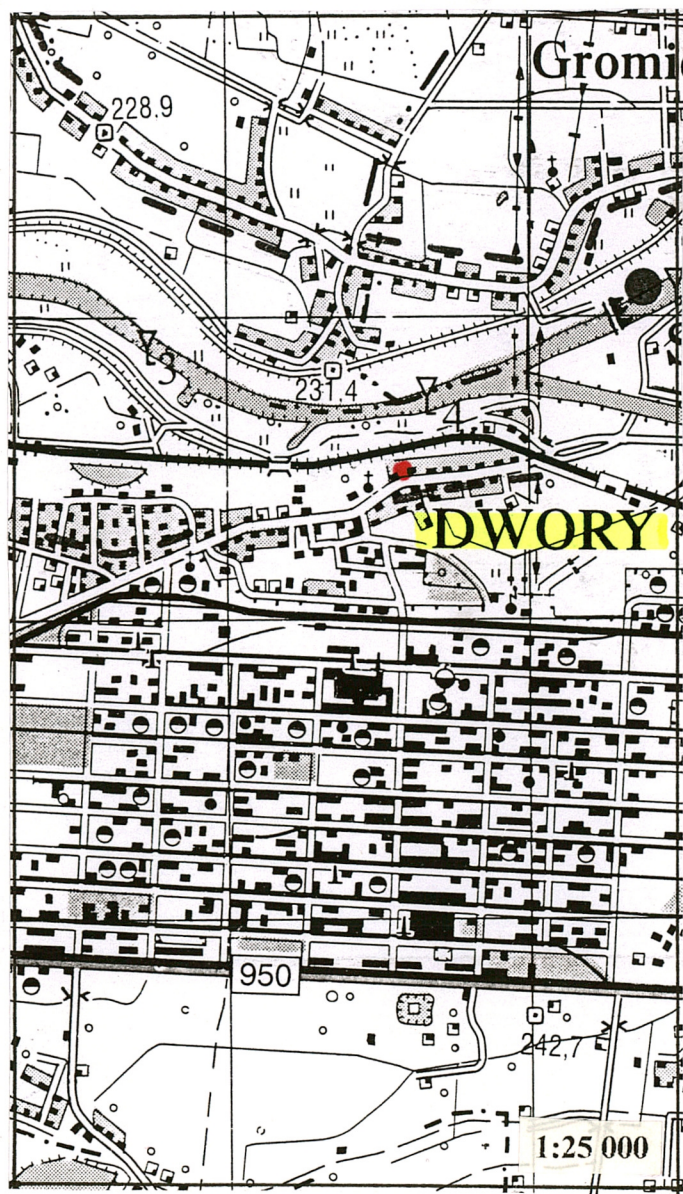

1. Obiekt	2. Czas powstania	3. Miejscowość
BUDYNEK MIESZKALNY (CHALUPA) NR 145	4. ćwierć XIX w.	OŚWIĘCIM DWORY I

4. Adres	ul. Zwycięstwa 145 32-600 Oświęcim
nr hipoteczny..... lub ewid. gruntów.....	
5. Przynależność administracyjna	małopolskie (pow. oświęcimski) województwo..... Oświęcim gmina.....
6. Poprzednie nazwy miejscowości	---
7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975	krakowskie (do 1999 r. bielskie) województwo..... oświęcimski powiat.....
8. Właściciel i jego adres	[Redacted]
9. Użytkownik i jego adres j.w.	
10. Rejestr zabytków	
Nr.....	data.....

Pierwsza wzmianka o wsi Dwory pochodzi z 1405 r. W tym czasie miejscowość należała do Księstwa Oświęcimskiego. Od 1457 do 1772 r. była królewską przysługą. Po I rozbiórce Polski przeszła w ręce prywatne. W 1783 r. posiadał ją Jaworski z Lutosławic, a w 1797 r. należała do Eleonory Malczewskiej. Na początku XIX w. Dwory nabyli Hallerowie, którzy na kanwie istniejącego drzewostanu założyli park, wybudowali dwór, budynki gospodarcze i kaplicę-mauzoleum. W końcu XIX w. powstały zabudowania folwarczne naprzeciwko parku, wzniesione najprawdopodobniej przez Fundację Hallerowsko-Rettmanowską. W I. połowie XX w. (do 1939 r.), majątek o powierzchni 385 ha dzierżawił Horster, a po nim Etmajer. W 1939 r. posiadłość Hallerów przejęli Niemcy, którzy przebudowali lub pobudowali nowe budynki gospodarcze, a w latach 1941-1942 na polach dworskich wybudowali zakłady chemiczne "Buna Werke". Po 1945 r. majątek przeszedł na własność Państwowego Funduszu Ziemi i był użytkowany przez Państwowe Gospodarstwo Rolne w Dworach. W 1964 r. w dawnym zespole folwarcznym swój zakład otworzył Ośrodek Hodowli Zarodowej z Osieka. W 1992 r. cały zespół przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Jego użytkownikiem jest obecnie Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjno-Usługowa w Oświęcimiu-Dworach.

 Chałupa nr 145 zbudowana została w ostatniej ćwierci XIX w. Wzniesiona w technologii tradycyjnego budownictwa ludowego. Obiekt drewniany, konstrukcji zrębowej, prostokątny, szerokofrontowy, asymetryczny, jednotraktowy, parterowy, niepodpiwniczony, nakryty dachem dwuspadowym

SYTUACJA. Budynek mieszkalny (chałupa) nr 145 został zlokalizowany na terenie dawnej wsi Dwory (od 1954 r. dzielnicy Oświęcimia - Dwory I), we wschodniej części miasta, około 3 km na wschód od centrum. Usytuowany jest około 800 m na zachód od przystanku kolejowego PKP "Dwory", po północnej stronie ul. Zwycięstwa, w grupie tworzącej enklawę zachowanej, wiejskiej zabudowy tradycyjnej, złożonej z czterech drewnianych domów (chałup). Teren na którym znajdują się obiekty jest obszarem o mało urozmaiconej konfiguracji, ograniczonym od zachodu wysoką skarpą porośniętą drzewostanem należącym do wschodniej części dawnego parku dworskiego Hallerów, założonego w początkach XIX w. W zboczu skarpy znajduje się kilka murowanych piwniczek. Od północy, wschodu i południa chałupy sąsiadują ze współczesną, murowaną zabudową mieszkalną i gospodarczą. Chałupa nr 145 ustawiona jest kalenicowo do ciągu ul. Zwycięstwa. Frontem zwrócona na południe. Od strony drogi oddzielona jest płotem z drewnianych sztachet. Kilkanaście metrów na zachód od chałupy usytuowane są drewniane domy nr 137 i 139, a od wschodu, chałupa nr 149.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA. Chałupa drewniana, zbudowana w konstrukcji zrębowej. Szczyty oszalowane i pobite blachą. Zrąb ułożony z obrabianych ręcznie płazów, w zwęgłowaniach związanych na jaskółczy ogon. Płazy ścian działowych połączone z wieńcem na obłap. Belki podwalinowe łączone w zwęgłowaniach na zamek, ułożone na kamienno-ceglanej podmurówce niwelującej miejscami niewielkie nierówności terenu. Ostatki belek w zwęgłowaniach lekko wystające poza lica ścian. Zrąb uszczelniony gliną. Stropy drewniane, belkowo-powałowe. Więźba dachowa drewniana, konstrukcji krokwiowo-jętkowej. Dach kryty blachą falistą i częściowo dachówką cementową. Okapy dachu nadwieszane nad ścianami, wsparte na rysiach belek stropowych. Podłogi z desek kładzionych na legarach. Otwory drzwiowe i okienne prostokątne. Drzwi wewnętrzne drewniane, mocowane w futrynach skrzynkowych, jednoskrzydłowe, płycinowe. Drzwi frontowe drewniane, w futrynach skrzynkowych, jednoskrzydłowe, płycinowe. W ścianie tylnej drzwi drewniane, mocowane w węgarach, jednoskrzydłowe, deskowo-spagowe. Od frontu okna bliźnię i okno pojedyncze, ościeżnicowe polskie, dwudzielne, czteropodziałowe. Okno w ścianie tylnej współczesne, ościeżnicowe, podwójne, dwudzielne.

RZUT. Chałupa wzniesiona na planie wydłużonego prostokąta, szerokofrontowa, asymetryczna, z sienią nieprzechodnią, jednotraktowa, z szeregowym układem pomieszczeń.

BRYŁA. Budynek o zwartej bryle w kształcie leżącego, wydłużonego prostopałocianu. Parterowy, niepodpiwniczony. Dach dwuspadowy, średni w proporcji do wysokości ścian. W poddaszu strych dostępny przez wejście z zewnątrz, w zachodniej ścianie szczytowej.

Belki i uszczelnienia ŚCIAN wzdłużnych pomalowane brązową, olejną farbą i wapnem. Drzwi i okna rozmieszczone asymetrycznie.

WNĘTRZE. Układ wnętrza jednotraktowy. Od zachodu na całej szerokości traktu jedno pomieszczenie (izba), z oknem od frontu (południa) i wyjściem na zewnątrz od północy. Za izbą nieprzechodnia sień, w której od północy wydzielona kuchnia. Po wschodniej stronie sieni na całej szerokości traktu, druga, większa izba, a za nią komora.

WYPOSAŻENIE. Brak wyposażenia o charakterze zabytkowym.

INSTALACJE. Budynek posiada instalację elektryczną.

14. Kubatura ok. 200 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 80 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne budynek mieszkalny	17. Użytkowanie obecne budynek mieszkalny
		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Obiekt znajduje się w nie najlepszym stanie technicznym. Częściowo zużyta substancja materiałowo-techniczna zrębu, nieszczelne pokrycie dachu, nieuporządkowane wnętrze.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Pomimo częściowych przekształceń (zmiana pokrycia dachowego, prowizoryczne naprawy wykonywane z użyciem przypadkowych materiałów) budynek zachowuje nadal cechy zabytkowego XIX-wiecznego tradycyjnego obiektu mieszkalnego. Takich obiektów w Oświęcimiu i okolicach zachowało się zaledwie kilkanaście. Zabytek wymaga generalnego remontu.			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

- *Karta informacyjna zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego w Oświęcimiu-Dworach i karty informacyjne obiektów w zespole*, oprac. T. Śledzikowski, Kraków 1995.

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 2002 r.

tekst.....
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki.....
jw. (wg dokumentacji)

zdjęcia fotogr.....
imię, nazwisko, data, podpis
jw.

miejsce przechowywania negatywów.....
imię, nazwisko, data, podpis
Archiwum autora foto.

22. Bibliografia

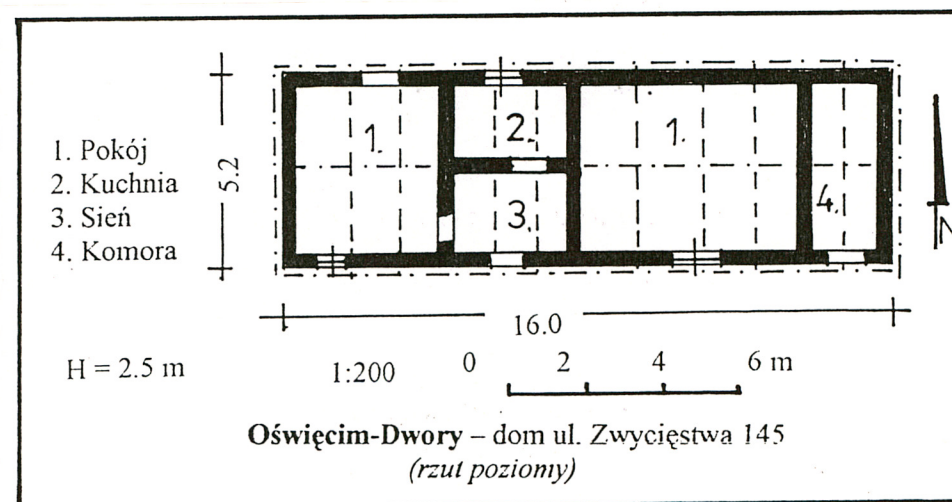
- *Ewidencja parków i ogrodów. Dwory - ogród i park dworski. Gmina Oświęcim. Województwo bielskie*, oprac. K. Wiśniewska, T. Gryniewicz, Kraków 1983.
- *Oświęcim. Studium historyczno-urbanistyczne. T. I. Tekst*, oprac. L. Danilczyk, L. Sulerzyska, B. Wojnar, PP PKZ Kraków 1990.
- J. Zinkow, *Oświęcim i okolice*, Oświęcim 1994.

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

1. Miejscowość OŚWIĘCIM - DWORY I	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) DOM, ul. Zwycięstwa 145	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fotografie dodatkowe + rzut poziomy + plan sytuacyjny
---	---	---

Widok od południowego wschodu

Wkładkę założył: mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 2002 r.

(imię, nazwisko, data)

Archiwum autora foto

Miejsce przechowywania negatywów:

